

GOETTINGEN, universiteitsstad in Duitsland, heeft een eigen plaats in de V.B. wegens de activistische groep van Vlaamse krijgsgevangenen, die verbleven in het aldaar in september 1917 aan de voet van de Lohberg opgerichte kamp.

Van meet af verzette een aantal Vlaamse soldaten zich tegen de voorgedij van hun Waalse en franskiljonse lotgenoten. Er ontstonden wrijvingen en spanningen, die ertoe leidden dat Vlaamsgezinden weldra streefden naar een eigen organisatie voor tijdverdrijf en ontwikkeling (bibliotheek, concerten, toneelopvoeringen, voordrachten). Dit streven werd krachtig gesteund door de aanwijzing van het Duitse oorlogsministerie om in alle kampen Vlaamse en Waalse krijgsgevangenen onder te brengen in verschillende barakken (februari 1915), – een aanwijzing die in Göttingen vrij vlug werd uitgevoerd.

Van februari 1915 af beschikten de Vlamingen ook over een eigen blad *Onze Taal*, dat uitgegeven werd door Godfried Rooms en Roland Clymans. Toen de laatste zich in juni van dat jaar uit de redactie terugtrok, werd hij vervangen door Staf Bruggen.

Een eerste ernstig incident ontstond door de publicatie van een artikel van E. Wildiers over de taalstrijd (13 oktober 1915). Enkele Vlamingen „d'éducation française et d'âme purement belge” protesteerden bij de kampleider kolonel Bogen. Zij protesteerden nog heviger toen, in het nummer van 19 januari 1916, een artikel van Rooms verscheen „omtrent de Vlaamsche Hoogeschool”, waarin de

in het vooruitzicht gestelde vernederlandsing van Gent werd toegejuicht. Kolonel Bogen liet de beslechting van dergelijke conflicten over aan twee van zijn voornaamste medewerkers, de professoren Carl Stange en Konrad Beyerle, die beiden onvoorwaardelijk aan de kant van de actieve flaminganten stonden.

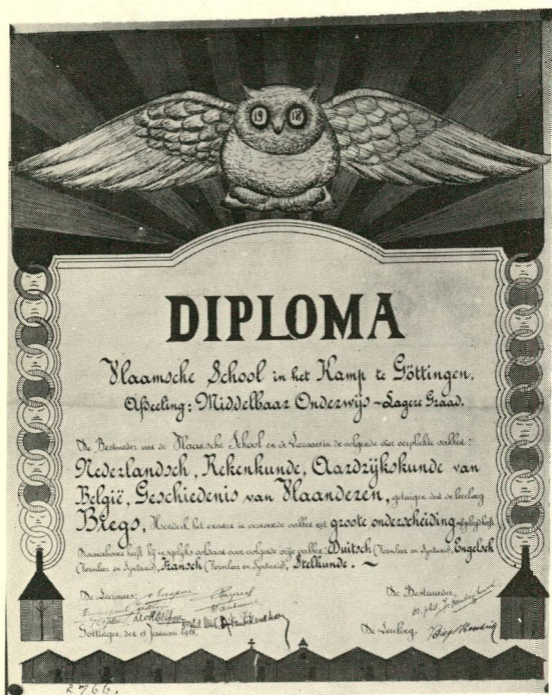

Van links naar rechts:

A. Borms, R. Verhulst, C. Rousseu, C. Stange.

De actieven hadden intussen ook contact gekregen met hun geestverwanten in het bezette gebied. Göttingen werd geleidelijk een verzamelplaats van krijgsgevangen Vlaamse intellectuelen, kunstenaars en studenten, van wie een aanzienlijk deel bereid was de activistische politiek te steunen. Van Göttingen uit werden betrekkingen aangeknoopt met vertrouwenslieden in andere kampen, waar eveneens zgn. „Flamenoffiziere” belast waren met de bevordering van het flamingantisme bij de krijgsgevangenen. Met wisselend succes ontstonden zo actieve flamingantische kernen in verscheidene kampen, die van Göttingen uit geleid werden en van daaruit voorzien werden van Vlaamse kranten en lectuur. Die wijdvertakte organisatie was al vrij ver gevorderd, toen de eerste activistenleiders de kampen gingen bezoeken. A. Borms, R. Verhulst, R. de Clercq, Jef van Wetteren en anderen kwamen er de activistische politiek in 1917 en 1918 verdedigen. Van november 1917 af verbleef C. Rousseu te Göttingen als afgevaardigde van de Raad van Vlaanderen. Buiten het winnen van politieke aanhangers hoopte de Raad ook in Göttingen officieren en soldaten te kunnen werven voor de voorgenomen Vlaamse Rijkswacht. Om te ontsnappen aan de Belgische repressie bleven

verscheidene flamingantische krijgsgevangenen na 1918 in Duitsland. G. Rooms, M.R. Breyne, dr. M. van de Kerckhove, P. van Rossem en V. Dendoncker o.a. bleven voorlopig in Göttingen; anderen trokken verder door, o.a. P. Lewyllie en J. Garray. Het groepje van Göttingen werd versterkt door een aantal studenten van de Vlaamse universiteit te Gent van 1916-'18, die er aan de beroemde Georgia Augusta hun studies voortzetten (o.a. de gebroeders L. en F. Naudts, W. Leeten, Guido Irmen en Raymond de Clercq) en die er, met de nog studerende ex-krijgsgevangenen, een officieel erkende Vlaamse studentenvereniging Flandria oprichtten.

Diploma uitgereikt door de Vlaamse school in het kamp te Göttingen onder leiding van J. van den Heuvel.

Raf Verhulst, van 1921 tot '31 lector Nederlandse taal- en letterkunde aan de universiteit van Göttingen, en diens schoonzoon en opvolger Leo Delfos, sloten zich later bij de kleine Vlaamse groep aan.

LITERATUUR: C. Stange, *Das Gefangenenlager in Göttingen* [1916]; - *Commission d'enquête sur les violations des règles du droit des gens, des lois et des coutumes de guerre. Rapports et Documents d'enquête. II. Rapports sur les déportations des ouvriers belges et sur les traitements infligés aux prisonniers de guerre et aux prisonniers civils belges* (1923); - *Office central belge pour les prisonniers de guerre. Quatrième et dernier rapport septembre 1917-mars 1924* (1927); - *Les Archives du Conseil de Flandre* (1928).

JAN BRANS